

HİNDİSTAN'IN ORTA DOĞU İLE İLİŞKİLERİNİN BHARTIYA JANTA PARTİSİ İKTİDARI DÖNEMİNDEKİ DÖNÜŞÜMÜ

ANALİZ

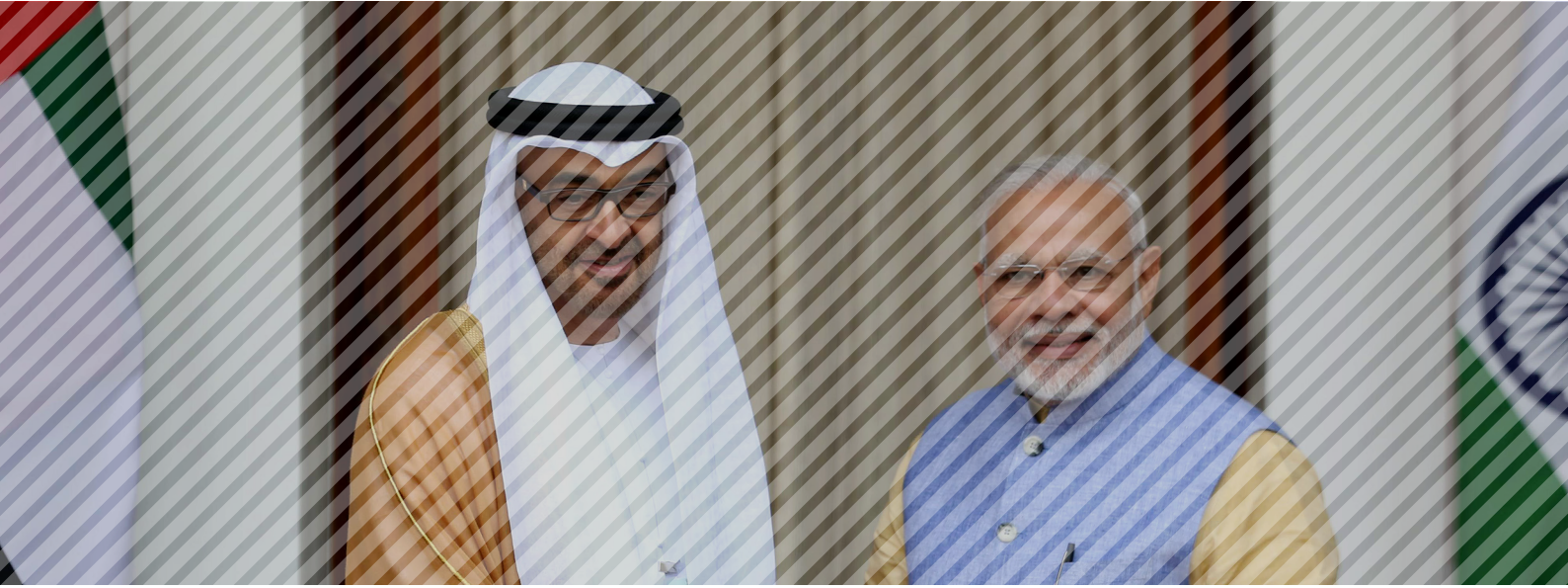
OMAIR ANAS

28 NİSAN 2020

الشرق
للأبحاث الاستراتيجية

AL SHARQ
STRATEGIC
RESEARCH

[Bu yazının İngilizce orijinal versiyonu Al Sharq Forum'un web sayfasında mevcuttur.]

İÇİNDEKİLER

ÖZET	4
GİRİŞ	5
INC YÖNETİMİNDEKİ DIŞ İLİŞKİLER	6
BAĞLANTISIZLAR HAREKETİ MODELİNİN DE FACTO SONU	9
HİNDİSTAN'IN MODİ YÖNETİMİNDEKİ ORTA DOĞU POLİTİKASI	13
ENERJİ VE DENİZ GÜVENLİĞİ	16
SONUÇ	18
REFERANSLAR	19
YAZAR HAKKINDA	21
AL SHARQ FORUM HAKKINDA	21

Özet: Hindistan'ın mevcut Başbakan Narendra Modi yönetiminde izlediği dış politika, ilk etapta daha önceki hükümetlerin yürüttüğü politikaların bir devamı olarak görülmüştür. Ancak bu yaklaşım, Modi Hükümeti'nin uluslararası ilişkilerde daha iddialı bir tutum sergilemesiyle değişmeye başlamıştır. Söz konusu "iddialı veya agresif yaklaşım" aynı zamanda Hindistan'ın Orta Doğu veya Batı Asya ile olan ilişkilerini de son yıllarda dönüştürmüştür. Bu yazıda Hindistan'daki iki temel siyasi parti olan; hâlihazırda iktidardaki Bhartiya Janta Partisi (BJP) ve onun selefi Hint Ulusal Kongresi'nin (INC) ideolojik ve entelektüel temelleri açıklanmaya çalışılacaktır.

INC hükümetleri, Hindistan-Batı Asya ilişkilerini büyük ölçüde üç ihtiyacın ve ilkenin etrafında geliştirmişti. Birincisi, Hindistan'ın Arap ülkeleri de dahil olmak üzere sömürge idarelerini deneyimleyen tüm ülkelerle sömürgeciliğe ve emperyalizme karşı dayanışma içerisinde olmasıydı. İkincisi, Hindistan'ın İsrail-Filistin çatışmasında İsrail'e karşı Arap-İslam dünyasının bütünlüğünü savunmaktaydı ve son olarak üçüncüsü de Hindistan'ın Orta Doğu'daki enerji kaynaklarına bağımlı durumda olmasıydı. Ancak zaman geçtikçe bu şablon yeniden yorumlanmış ve aynı zamanda Hindistan'ın iç siyasi dinamikleri sömürge dönemi sonrası daha güçlü söylemler üreterek INC'nin daha önce geçerli olan siyasi söylemlerini ve dünya görüşünü zayıflatmıştır. Bu yazı, söz konusu değişimleri vurgulamakta ve Narendra Modi Hükümeti döneminde Hindistan'ın Orta Doğu ile olan ilişkilerinin neden daha önceki Orta Doğu politikasının bir devamı olarak görülmesi yerine, bu politikadan bir kopuş olarak değerlendirilmesi gerektiğini tartışmaktadır. Ayrıca, yazıda BJP'nin dünya görüşünün, Hindistan'ın küresel meselelerde çok daha büyük bir rol oynaması gerektiğini öngören ideolojik tahayyülleri tarafından şekillendiği de öne sürülmektedir.

Giriş

Hindistan hem bir modern ulus devleti hem de tarihi olarak eski bir medeniyetin devamını temsil etmektedir. Ülke, bugüne kendi modern milliyetçi kimliğini tanımlayan uzun bir iç mücadelenin sonucunda gelmiştir. Ancak Hindistan'ın geçmişine ve tarihi söylemlerine ilişkin yaklaşımlar siyasi ve toplumsal ayrışmaların temel bir kaynağı olmaya devam etmektedir. İslamiyet'in Hint alt kıtasına varmasından çok önce bölge, Budizm'in yayılmasına (Milattan önce [M.Ö.] 500), Büyük İskender'in işgaline (M.Ö. 327-326) ve toprakların neredeyse İran'ın sınırlarına kadar genişletildiği Mauryan (M.Ö. 324-187) ve Gupta (M.Ö. 324-297) imparatorluklarına kadar çeşitli mücadelelere tanıklık etmiştir. Veda Hinduları, Tibet'teki Budist İmparatorluğu ve Çin'deki Tang İmparatorluğu arasındaki güç mücadelesi, İslamiyet'in Arabistan'da doğuşuyla birlikte ilginç bir gidişata sahip olmuş ve ilk Arap-Tibet ittifakı¹ bölgede devam eden güç mücadelesini daha da karmaşık bir hâle getirmiştir.

M.Ö. 500'e kadar geçen sürede, modern milliyetçiler tarafından nasıl yorumlanırsa yorumlansın Budistler, Müslümanlar, Çinliler ve çeşitli Hindu Krallıkları bir ittifak sistemi oluşturmaktaydı. Bu sistem, İpek Yolu ile ilk Orta Doğu-Asya ekonomik koridorunun açılmasına zemin hazırlamıştır. Bu dönemde, Hindistan'ın Orta Asya ve Basra Körfezi'ndeki komşularıyla olan ilişkileri Orta Doğu ve Hint alt kıtası arasındaki tarihi ve medeni ilişkilerin esas temellerini teşkil etmektedir. Çeşitli Hint Krallıkları ve Babür İmparatorluğu da Orta Doğu'daki iktidarlarla; Araplarla, Türklerle, Mısırlılarla ve Farslarla yakın bir temas içerisinde olmuştur. Aynı zamanda; Arap, Türk, Fars ve Hint âlimler birbirleriyle yakın bir etkileşim kurmuşlar ve temel ilmi eserleri birbirlerinin dillerine çevirmişlerdir.

Orta Doğu, Türkler ve Farslar arasındaki asıl rekabet alanı olurken Hint Krallıkları, Babür İmparatorluğu ve diğer Müslüman Krallıklar bölgedeki ticari ve kültürel etkinliğini arttırabilmiş ve bu durum, Avrupa sömürgeciliğinin bölgeye ulaşip güç dengesini bozmasına kadar devam etmiştir. Hindistan'ın Orta Doğu ile olan kıtasal

M.Ö. 500'e kadar geçen sürede, modern milliyetçiler tarafından nasıl yorumlanırsa yorumlansın Budistler, Müslümanlar, Çinliler ve çeşitli Hindu Krallıkları bir ittifak sistemi oluşturmaktaydı. Bu sistem, İpek Yolu ile ilk Orta Doğu-Asya ekonomik koridorunun açılmasına zemin hazırlamıştır

ve medeni ilişkileri Hindistan'ın birçok ve birbiriyle yarışan milliyetçilikleri barındıran bir ulus devlet olarak yeniden ortaya çıkmasından sonra değişmeye başlamıştır. Bu yarışan milliyetçilikler iki biçimde ortaya çıkmıştır: Bir tarafta Mahatma Gandhi ve Jawaharlal Nehru'nun (her ikisi de Avrupa'daki devrimlerden derin bir şekilde ilham almışlardır) liderliğindeki INC, diğer tarafta ise Hindistan'ın yabancıların yönetimi altında geçen yüzyıllarda ihmal edilmiş olan kendi Hindu dini değerleri üzerinde yeniden inşa edilmesini savunan Hindu Mahasabha (Hinduların Büyük Toplum) ve liderleri. Farklılıkları bir yana, birbiriyle yarışan her iki ideoloji de "Hint" kimliğini 1947 yılında İngiliz yönetiminin sona ermesinin ardından ortada olan gerçekliğe uygun bir şekilde yeniden tanımlamak zorunda kalmıştır. Bu da Mauryanlar, Guptalar, Babürlüer ve İngiliz İmparatorluğu tarafından yönetilen ve tarihi olarak Hindistan'ın parçası olan bölgelerin artık modern Afganistan, Pakistan ve daha sonra Bangladeş, İran ve hatta Orta Asya olduğu anlamına gelmekteydi.

Hindistan'ın bağımsızlığını kazanmasının sonrasındaki ilk altmış yılda INC, ülkenin

dış politikasını sekülerizm ve çoğulcu demokrasiyi öngören modern Avrupa modeli temelinde yürütmüştür. Ancak 2000'lerden bu yana BJP yükselişe geçmiş ve 2014 yılında ilk defa, Narendra Modi yönetiminde tam bir çoğunluk sağlayarak iktidara gelmiştir. Bu da Hindu Mahasabha'nın entelektüel kaynaklarını esas alan yeni bir ulusal kimliğin ilk defa aktif bir şekilde öne çıkacağı anlamına gelmekteydi. Bu yeni ulusal kimlik şimdi Hindistan'ın küresel ve bölgesel arzularının yanı sıra diplomatik ve stratejik temaslarını da etkilemektedir.

INC Yönetimindeki Dış İlişkiler

Avrupa sömürgeciliğinin Hint, Çin, Safevi ve Osmanlı İmparatorluklarını yeni dünya düzeninin periferisine itip küresel güç mücadelesinin yönünü değiştirmesine kadar sömürgecilik karşıtı mücadeleler, sömürge karşıtı milliyetçi dayanışmayı pekiştirmişti. Bu bağlamda, INC ve kurucu liderleri olan Mahatma Gandhi ile Jawaharlal Nehru emperyalizm ve sömürgecilikle mücadelenin küresel ikonları hâline gelmişlerdir. Bu süreçte INC İngilizlerin birçok politikasına karşı husumetini korumaya çalışmakta ve uluslararası ilişkilerde İngiliz karşıtı kararların alınmasına aktif bir katılım

Avrupa sömürgeciliğinin Hint, Çin, Safevi ve Osmanlı İmparatorluklarını yeni dünya düzeninin periferisine itip küresel güç mücadelesinin yönünü değiştirmesine kadar sömürgecilik karşıtı mücadeleler, sömürge karşıtı milliyetçi dayanışmayı pekiştirmişti

sergilemekteydi. Hindistan Ulusal Kongresi Çalışma Komitesi'nin tüm üyeleri, İngilizlerin yurt dışındaki savaşlarında yer almaları için Hint askerlerinin yollanmasına karşı çıkmışlardır. Bunun yerine Orta Doğu'da, Hindistan bölgesinde ve Afrika'daki birçok milliyetçi mücadeleye destek vermek için delegasyonlar yollamış ve Hint devrimciler Almanya, Türkiye, Rusya, Japonya ve Çin ile aktif bir iletişim içinde olmuşlardır. INC, sömürge yönetimi altındaki hem Asyalı hem Müslüman toplumlarla pan-Asyacı ve pan-İslamcı bir ittifak oluşturmak için Hilafet Hareketi'ni de desteklemiştir.

INC'nin Mart 1939'da yapılan Tripuri'deki toplantısında dış ilişkilerin ve ulusal savunmanın kontrolünün ele alınması için bazı talepler ortaya konmuştur.² Hindistan Ulusal Kongresi Çalışma Komitesi'nin tüm üyeleri, İngiliz Hükümetinin Hint askerlerini Arap ve Müslüman ülkelerde diğer sömürge güçlere karşı verilen savaşlara gönderilmesi kararına karşı çıkmıştır. 1935 tarihli Hindistan Hükümeti Yasası'na da Hint devrimciler şiddetle karşı çıkmıştır. Çünkü bu yasa Hint halkının kendi dış ilişkilerine ilişkin karar almasını engellemekteydi. Jawaharlal Nehru, Aralık 1936'da Faizpur Kongresi'ndeki başkanlık konuşmasında şunları söylemiştir:

"...Hint savunma kuvvetleri, Hint halkının onayı olmaksızın Hindistan dışına gönderilmemelidir. Bundan çok önce, Kongre'nin "İleri Bloğu" Britanya'nın kendi imparatorluğunu korumak için dahil olacağı herhangi bir savaşta Hindistan'ın tarafsız kalmasını telkin etmiştir. Ancak Büyük Britanya'nın savaş ilân etmesinden hemen sonra Hindistan Naibi Hint Yasama Meclisi'ne danışmadan bir savaş ilânında bulunmuştur. Dahası, 1935 tarihli Hindistan Hükümeti Yasası, Meclis'in rızası olmaksızın değiştirilmiş ve Hindistan Naibi'ne eyalet hükümetlerini Britanya'nın emperyalist çıkarlarına hizmet edecekleri şekilde kontrol etme ve yönlendirme konusunda tam güç verilmesi hedeflenmiştir."³

20. yüzyılın ortalarında Hint politikacılar Asya'daki ve Batı Asya'daki görünümünü tam olarak sömürgecilik ve emperyalizm karşıtı mücadeleler temelinde şekillendirmiştir. Örneğin, INC'nin Yahudi halkı için bir devletin kurulmasına karşı çıkmasının birincil sebebi, Siyonist Hareket'in sömürgeci güçlerle olan yakın iş birliği olmuştur. Hatta o kadar ki Jawaharlal Nehru, başbakan olduktan sonra dahi Arap-İsrail çatışması ve Keşmir sorunu arasında birçok benzerlik görmüştür. Arap topraklarının işgalini "işgal ile haklar tesis etmek" için 1949 yılında Pakistan'ın Keşmir topraklarını işgal etmesine benzetmiştir.⁴ Arapların İngilizlere karşı Filistin'de verdiği mücadeleyi Hindistan'ın hürriyet mücadelesi ile mukayese etmiştir.⁵

1947 yılında kazanılan bağımsızlığın ardından Hint liderler savaş sonrası dünyanın sömürgeci ve emperyalist kuvvetler ve Sovyetler Birliği'ne karşı koymak için oluşturulan askeri ittifaklarca domine edildiğini görmüştür. Güneydoğu Asya'daki ülkeler Güneydoğu Asya Anlaşma Örgütü'ne (SEATO) katılırken, Pakistan Bağdat Paketi'ne katılan ilk güney Asya devleti olmuştur. Batı'nın müttefiki olan devletlerce etrafı çevrilen Hindistan tüm bu ittifakları eleştirmiştir.⁶ Başbakan Nehru bir süper güç ile zayıf bir devlet arasındaki askeri ittifakların kurulmasına ilişkin şaşkınlığını belirtmiş ve bu durumun "Hindistan üzerinde doğrudan bir etkisi olduğunu, doğal olarak Hindistan'ın bu ittifakları şüphe ve memnuniyetsizlikle karşıladığını" not etmiştir. Arap devletlerinin süper güçlerce öncülük edilen ittifaklara katılmasının Arap Ligi'ni zayıflatıp parçalayacağını da belirtmiştir.⁷

Nehru dış politika ilkelerini Panch-Steel'in (Sınırlamaya ilişkin Beş İlke) altını çizerek açıklamıştır: (1) Her ülkenin toprak bütünlüğünün ve egemenliğinin tanınması, (2) saldırganlıktan kaçınma, (3) başka devletlerin iç işlerine karışmama,

(4) ortak saygı ve (5) eşitlik. Nehru'nun görüşüne göre, mevcut durum Asya'nın dünyanın geri kalanına bir meydan okumasıydı.⁸ Bu yüzden Hindistan'ın dış politikası, INC'nin emperyalizm ve sömürge karşıtı mücadelesinin Hindistan'ın eski sömürge ülkelerin iki kutuplu dünya düzeninde bağlantısız ya da tarafsız kalmak üzere örgütlenmesi için ortaya koyduğu çabaya dönüşümü olarak görülebilirdi. Hint diplomat Vijay Lakshmi Pandit'e göre, bağlantısızlık fikri, "Hindistan'ın herkesle dost ancak kimseden korkmayan ve korkutulmayan" bir konumda olması anlamına gelmekteydi.

Başbakan Nehru için bağlantısızlık, "özgürlüğün tehlike veya tehdit altında olduğu ya da saldırganlığın gerçekleştiği durumlarda tarafsız olunamayacağını ve olunmaması gerektiğini" de ifade etmekteydi. Bunun sonucu olarak, Hindistan'ın Arap-İsrail çatışması, Süveyş Kanalı krizi ve Vietnam Savaşı da dahil olmak üzere birçok uluslararası ihtilaftaki pozisyonu genelde Batı'nın pozisyonun karşısında olmuştur. Bağlantısızlar Hareketi'nin felsefesi bir dizi Asya ilişkileri Konferanslarının ürünüdür. Bu konferanslar ilk olarak Mart 1947'de Yeni

Hindistan'ın Arap-İsrail çatışması, Süveyş Kanalı krizi ve Vietnam Savaşı da dahil olmak üzere birçok uluslararası ihtilaftaki pozisyonu genelde Batı'nın pozisyonun karşısında olmuştur

Delhi’de yapılan bir gayriresmi zirve ile başlamış, daha sonra Ocak 1949’da Yeni Delhi’de resmi bir zirve yapılmış ve üçüncü zirve de 1955’te Endonezya’nın Bandung şehrinde yapılmıştır. Üçüncü zirve aynı zamanda ilk Asya-Afrika Konferansı olmuştur. Bu zirveye Batı Asyalı ülkelerin yanı sıra Mısır, İran, Irak, Ürdün, Libya, Suudi Arabistan, Suriye, Sudan, Türkiye ve Yemen katılım göstermiştir. Birçok kesintiye rağmen Arap ülkeleri, proaktif sömürge karşıtı ve Filistin yanlısı politikası sebebiyle Bağlantısızlar Hareketi ile yakın iş birliği içerisinde kalmıştır.

Bağlantısızlar Hareketi Modelinin De Facto Sonu

İran’daki İslam Devrimi, İran-İrak Savaşı, Sovyetler Birliği’nin Afganistan’ı işgali ve oradaki yenilgisi, daha sonra Afganların uzun bir iç savaşın içerisine düşmesi, Irak’ın Kuveyt’e olan saldırısı ve ABD’nin sırasıyla 1991 ve 2003’teki askeri müdahaleleri, Bağlantısızlar Hareketi modelini dış ilişkiler için büyük ölçüde anlamsız hâle getirmiştir. Mısır gibi öncü Bağlantısızlar Hareketi ülkeleri İsrail ile ilişkilerini normalleştirmiş, Arap ülkeleri arasındaki husumetler artmış, dolayısıyla Hindistan’ın dış politikası da Bağlantısızlar Hareketi’nin ideolojik çerçevesinden bağımsız bir şekilde gelişmiştir. Hindistan da 1992 yılında İsrail ile olan ilişkilerini normalleştirmiş ve yeni liberal piyasa sisteminin parçası olmak için ekonomisini liberalleştirmiştir.

Bu değişim, Hindistan dış politikasına Bağlantısızlar Hareketi’ni daha büyük bir “stratejik otonomiye” sahip olmak için “hiçbir taraf ile müttefik olmama” şeklinde yeniden tanımlayan yeni bir terminoloji getirmiştir. Eski Başbakan Dr. Manmohan Singh’in, kendisinin ortaya koyduğu beş nokta ile Hindistan’ın Bağlantısızlar Hareketi felsefesini yeniden tanımladığı söylenmektedir: Kalkınmaya ilişkin öncelikler, tüm ulusların faydasına olacak küresel bir ekonomi ve güvenlik ortamı, daha fazla bölgesel iş birliği ve karşılıklı bağlantı, bölgesel kurumsal imkânlar ile kapasitenin güçlendirilmesi ve çoğulcu, seküler ve liberal bir demokrasi çerçevesi.⁹ Bunun sonucunda, Hindistan’ın ABD ve Avrupa ile olan ilişkileri derinleşmiştir. Ayrıca Hindistan, Rusya ve Çin ile Şangay İşbirliği Örgütü ve Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika Grubu (BRICS) aracılığıyla da daha kurumsal bir ilişkiye girmiştir.

Eski Başbakan Dr. Manmohan Singh’in, kendisinin ortaya koyduğu beş nokta ile Hindistan’ın Bağlantısızlar Hareketi felsefesini yeniden tanımladığı söylenmektedir

Diğer yandan, INC dış politikasını ve Hindistan'ın Orta Doğu ile olan ilişkilerini eleştiren kesimler siyasal olarak güçlenmiştir. Temel eleştiri INC'nin uzun dönemdir ideolojik muhalifi olan ve Veer Savarkar'ın Hindu ulusu veya Hindu devleti düşüncesi ve vizyonu üzerine inşa edilen Hindu Mahasabha, sırasıyla Rashtriya Swyam Sewak Sangh (RSS) (1925), Bhartiya Jana Sangh Party (BJS) (1951) ve Bhartiya Janta Party (BJP) (1980) tarafından yönetilmiştir. Savarkar bir Hindu ve Hint milliyetçisi olmakla birlikte Hindu Mahasabha'nın öncü figürlerinden biriydi. 1930'larda ortaya koyduğu siyasi görüşü, Hindistan'ın kıtasında hem Müslüman komşularına hem de Çin'e karşı "Hindu-Budist" bir güç olmasını arzu etmekteydi.¹⁰ Hindu Mahasabha'nın başkanı olarak yaptığı konuşmalarında Savarkar, Mahasabha'yı Hindu milletininkin akıbetini şekillendiren, "rakipsiz bir Hindu Rashtra-Sabha ve pan-Hindu örgütü" olarak tarif etmekteydi.¹¹ Hinduların ülkesi olarak düşünülen toprakların bir kısmı bugün Afganistan'ın ve İran'ın bir parçasıdır. Krishnalal Shridharani, Japonya'nın pan-Budist girişiminin Müslüman devletlerden Türkiye, Afganistan ve İran arasında 1937 yılında imzalanan Sadabad Paktı'na

temkinli yaklaşan Hindu Mahasabha da dahil olmak üzere Hinduların belli bir kesimine özellikle çekici geldiğine işaret etmektedir.¹²

INC'nin siyasi muhaliflerinin güç kazanmasının Hindistan-İsrail ilişkileri üzerinde hızlı bir etkisi olmuştur. Bağımsızlığın kazanılmasından sonraki dönemde Swatantra Party, BJS ve Hindu Mahasabha gibi sağcı partiler İsrail ile ilişkiler kurulmasını güçlü bir şekilde savunmuşlardı.¹³ Hindu Mahasabha, 1949 yılında İsrail Cumhurbaşkanı Chaim Weizmann'ayolladığı mektupta partilerinin Hindistan Hükümetinin İsrail'i tanımmasını ve İsrail halkıyla yakın ilişkiler kurmasını istediklerini belirtmiştir.¹⁴ Parti'nin sözcüsü konumundaki yayın organı olan Organiser Weekly'de sıklıkla yayımlanan kararları ve popüler yazılarında BJS her zaman İsrail ile güçlü ilişkiler talep etmişti. Dahası, Parti'nin düşünürleri ve ideologları sıklıkla Hindular ve Yahudiler arasındaki benzerlikleri ortaya koymaktaydı. Hatta BJS'nin önde gelen düşünürlerinden biri olan Balraj Madhok, Hindistan'ın İsrail ile olan ilişkilerine "sıkı bir karşılıklılık politikası" istediğini yazmıştı. Madhok'a göre;¹⁵

BJS ve onun entelektüel hamisi RSS her zaman Hindistan dış ilişkilerinin farklı bir biçimde olmasını istemiştir. Bu noktada Hindistan'ın birliğinin bir kez daha kurulması ve Hindistan'ın Arap-İsrail ilişkilerindeki pozisyonunu yansıtacak daha bağımsız bir dış politikanın benimsenmesi hedeflenmiştir

“Arap ülkelerinin çoğunluğu, Hindistan’a karşı Pakistan’ı desteklemektedir. Bu sebeple, Hindistan da onlara karşı İsrail’i desteklemelidir. Birleşik Arap Cumhuriyeti, Hindistan ile Pakistan ve Hindistan ile Çin arasındaki ihtilaflarda tarafsız olduğunu öne sürmektedir. Bu sebeple, Hindistan’ın Birleşik Arap Cumhuriyeti’nin İsrail ve başka ülkelerle olan ihtilaflarında tarafsız olmasını isteriz. Birleşik Arap Cumhuriyeti, Hindistan ile dostluğunu korurken Pakistan’ın ve komünist Çin’in de iyi bir dostu olduğunu iddia ediyorsa, BJS Hindistan’ın da Birleşik Arap Cumhuriyeti ile dostluğunu korurken İsrail ile iyi bir dost olmaması için bir sebep görmemektedir.”

BJS ve onun entelektüel hamisi RSS her zaman Hindistan dış ilişkilerinin farklı bir biçimde olmasını istemiştir. Bu noktada Hindistan’ın birliğinin bir kez daha kurulması ve Hindistan’ın Arap-İsrail ilişkilerindeki pozisyonunu yansıtacak daha bağımsız bir dış politikanın benimsenmesi hedeflenmiştir. Örneğin, 1967 Arap-İsrail Savaşı sırasında BJS’nin Merkezi Çalışma Komitesi 30 Haziran’da, “Hindistan hükümetinin hem Araplar hem de İsrail’in dostluğunu kazanacak ve bölgede kalıcı barışı sağlayacak şekilde Batı Asya politikasını gözden geçirmesini talep eden” bir karar almıştır. Bu bağlamda, BJS, “Hindistan hükümetinin İsrail ile tam diplomatik ilişkilerin kurulması için adımlar atması” isteği de hatırlatılmıştır.¹⁶

BJS, hükümetin “Araplara yönelik fazla hevesli desteğini” eleştirmekteydi. BJS’ye göre bu tutum, iktidar partisinin Hint Müslümanlarının kendisine olan desteğine referansla “halkın oyu” konusundaki takıntısından kaynaklanmaktaydı. BJS aldığı kararlardan bir tanesinde, Hindistan’ın Batı Asya politikasının amaçlarına ulaşmakta başarısız olduğunu gözlemlemiştir:

“Merkezi Çalışma Komitesi, Hindistan hükümeti tarafından Batı Asya’daki mevcut ihtilafa ilişkin yürütülen partizan politikayı onaylamamaktadır. Hindistan kendi etkisini ilk olarak Araplarla İsraililer arasında bir savaşın patlak vermemesini sağlamak ve savaşın patlak vermesinden sonra ise barışın sağlanması için kullanmalıydı. Hindistan bunu yapmak yerine en baştan bu yana Araplara koşulsuz desteğini sunmuştur. Bunun sonucunda, yürütülen politika ne barışın desteklenmesini ne de Hindistan’ın genel çıkarlarına hizmet etmeyi sağlamıştır (BJS’nin Merkezi Çalışma Komitesi toplantısında alınan karar, Simla, 30 Haziran 1967).”¹⁷

1970'lerde INC dışı hükümetler (non-congress governments), esas olarak da Janata Partisi, soldan sağa tüm INC karşıtı partileri birleştirmiştir. Bu dönemde, BJS'nin sağcı Dışişleri Bakanı İsrail devleti ile tam diplomatik ilişkilerin kurulmasını kuvvetli bir şekilde savunmuştur. Jewish Telegraphic Agency tarafından 13 Haziran 1979 tarihinde yayımlanan bir habere göre, Janata Partisi Hükümetinin lideri ve Dışişleri Bakanı Atal Bihari Vajpayee, İsraili mevkidaşı Moshe Dayan'ın Hindistan'a gizli bir ziyaret gerçekleştirmesini sağlamıştır.¹⁸ Zaman içerisinde INC'nin entelektüel ve örgütsel etkisi zayıflamaya başlamış ve çeşitli siyasi partiler INC'nin tek partili yönetimine meydan okumaya başlamıştır. İleriki yıllarda Hindu milliyetçisi RSS, Hindistan'ın İsrail ile olan ilişkilerini yürütmek konusunda kontrolü eline almıştır. Akabinde RSS lideri M.D. Deoras, INC ve solcu partileri Hindistan'ın İsrail ile tam diplomatik ilişkiler tesis ederek Arap dünyası ile olan ilişkilerini dengelemek konusunda ikna etmek için kişisel bir diplomasi yürütmüştür.¹⁹

BJP'nin INC'ye bir alternatif olarak 1981'den sonraki yükselişi, Bağlantısızlar Hareketi'nin dünya çapında düşüş yaşadığı döneme

denk gelmiştir. Hindistan'ın ekonomisini liberalleştirmesi ve ABD ile ilişkilerini yeniden tesis etmesiyle birlikte İsrail ile tam diplomatik ilişkileri kurmak için oldukça uygun bir zaman doğmuş ve bu 1991 yılında gerçekleşmiştir. O dönemden bu yana, fazla ses getirmese de iki taraf arasında birçok ziyaret gerçekleşmiştir. Farklı siyasi partilerin liderleri bu mesele üzerinde uzlaşmaya varmıştır. Hindistan'ın değişen ilişkilerini teyit edencesine İsrail'i ziyaret edenler sadece BJP veya INC ile sınırlı kalmamış, Komünist lider ve Batı Bengal Eyaleti'nin Başbakanı Jyoti Basu ile INC'nin önde gelen Müslüman liderlerinden Najma Heptullah 2000 yılında ve Milliyetçi Kongre Partisi'nin lideri Sharad Pawar 2006 yılında bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

Jamia Millia Islamic'ten Prof. Akhtarul Wasey, All India Imam Organisation'dan Umair Ilyasi, Aligarh Muslim University'nin (AMU) eski Rektör Yardımcısı Mahmoodur Rahman ve Sahara Samay'ın editörü Aziz Burmey gibi Müslüman kesimin liderlerinin de²⁰ iki ülke arasında toplumsal ve siyasi bir harmoni oluşturmak için İsrail'e götürüldüğü söylenmiştir. Benzer bir şekilde, Yeni Delhi ve Tel Aviv'de iki toplumuyakınlaştırmak amacıyla Hindu-Yahudi zirveleri düzenlenmiştir.²¹ 2006

BJP'nin INC'ye bir alternatif olarak 1981'den sonraki yükselişi, Bağlantısızlar Hareketi'nin dünya çapında düşüş yaşadığı döneme denk gelmiştir. Hindistan'ın ekonomisini liberalleştirmesi ve ABD ile ilişkilerini yeniden tesis etmesiyle birlikte İsrail ile tam diplomatik ilişkileri kurmak için oldukça uygun bir zaman doğmuş ve bu 1991 yılında gerçekleşmiştir

yılında Hint-İsrail Meclisleri Arası Dostluk Grubu Yeni Delhi’de ilk kez toplanmıştır. Hindistan’da sağ siyasetin yükselişe geçmesiyle birlikte, “İslami terör” söylemi daha önce sömürgecilik karşıtı bir mesele olarak görülen Filistin mücadelesinin şimdi kaygı verici derecede “terörizm” ile bağlantılı görececek boyutta yaygınlaşmıştır. Hindistan’da RSS’nin yayın organı olan Panchjanya’da 11 Eylül saldırıları hakkında yazan terörle mücadele uzmanı Ajay Sahini şu ifadeleri kullanmıştır:

“1960 yılında Filistin terörizmi başladı ve tüm bölgeye yayıldı. Ne yaptılar? Terörist Yaser Arafat’ı Birleşmiş Milletler sahnesine çıkardılar ve ondan bir dünya lideri yarattılar. Diğer teröristler de Arafat gibi olabilecekleri fikrine kapıldılar. O zamana kadar Filistin terörizmi bir boyuta kadar sekülerdi ancak aşama aşama seküler düşünme biçimi İslam’a yaklaştı. İslami terör de böyle doğdu. Afgan cihadı, İslam’ın zafer kazandığına dair bir mesaj yolladı. İslami terörizm tüm dünyayı yok etmeye hazırdı.” (Yazar Hintçeden çevirmiştir)²²

Kasım 2012’de Gazze, İsrail’in saldırısına uğradığında BJP’nin lideri Ram Madhav, Hamas’ı terörizmle itham etmiş ve hatta INC’nin başında olduğu Hindistan Hükümetini Hamas’ın eylemlerine sessiz kalması sebebiyle kınamıştır. Madhav açıkça Hindistan hükümetini “Gazze’deki sınırın öbür tarafında Hamas terörizmine mağdur kalanların durumunu anlamamakla” suçlamıştır.²³ Bu, Hindistan’ın İsrail’e ve İsrail-Filistin çatışmasına yönelik tutumunda esaslı bir değişikliğe işaret etmektedir.

Hindistan’ın Modi Yönetimindeki Orta Doğu Politikası

BJP’nin 1989 ile 2014 yılları arasındaki seçim manifestoları INC’nin dış politika adımlarını ağır bir şekilde eleştirmiş ve “hızla dönüşen bir dünyada kavramsal olarak önemi azalan bağlantısızlığın” yerine daha “iddialı” bir dış politika yürütmeyi taahhüt etmiştir.²⁴ Bu tip bir örnek 2004 manifestosunda da görülebilir. BJP burada, “Hindistan’ın insanlığın her safhadaki gelişimine katkıda bulunan bir Büyük Güç olarak Hindistan’ın haklı mirasını yeniden kazanmak için Hint Rönesansı” çağrısında bulunmuştur.²⁵ “Yeniden dirilen bir Hindistan” söylemi ve güçlü bir statü talebi, muhafazakâr Hinduların merkezinde

BJP’nin 1989 ile 2014 yılları arasındaki seçim manifestoları INC’nin dış politika adımlarını ağır bir şekilde eleştirmiş ve “hızla dönüşen bir dünyada kavramsal olarak önemi azalan bağlantısızlığın” yerine daha “iddialı” bir dış politika yürütmeyi taahhüt etmiştir

yer aldığı ve her geçen gün genişleyen orta sınıfı kendisine çekmiştir. Söz konusu manifestodan on yıl sonra BJP vizyonunu ortaya koyan ve INC'nin dış politikasının detaylı bir eleştirisini içeren bir belge daha yayımlanmıştır. Bu belge, gelmekte olan Modi Hükümetinin yeni dış politikasının temellerini ortaya koymuştur:

“BJP,yeniden dirilen bir Hindistan’ın uluslar topluluğu ve uluslararası kurumlarda hak ettiği yeri alması gerektiğine inanmaktadır. Bu vizyon; dış politika hedeflerini, içeriğini ve süreçlerini Hindistan’ın küresel stratejik angajmanını yeni bir paradigmaya ve daha geniş bir zemine oturtacak şekilde yeniden kurgulamak ve yönlendirmektir. Bu sadece siyasi diplomasiyi değil, ayrıca ekonomik, bilimsel, kültürel ve güvenliğe ilişkin hem bölgesel hem küresel çıkarlarımızı kapsamaktadır...”²⁶

Narendra Modi'nin popülaritesi bu seçim platformunda yükselirken, karşı karşıya kaldığı en büyük zorluk da partisinin ideolojik görünümünü rasyonelleştirmek ve Hindistan'ın Orta Doğu ile olan ilişkilerini bu ilişkilerin devamlılığını bozmadan yeni bir yöne çevirmek olmuştur. Arap devletleri arasındaki husumetlerin en karmaşık düzeye ulaştığı ve sadece iki tarafın değil, birbirine karşı çok tarafın bulunduğu bir aşamada olunduğunu göz önüne alarak, Modi bölgesel bir yaklaşımı kenara bırakarak

dikkatli bir şekilde ikili yaklaşımlara yönelen bir tarz benimsemiştir. Bölünmüş bir Arap dünyasının mevcudiyetinde; bir bütün olarak Arap devletleriyle, Arap Ligi ile ve hatta Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) ile etkileşime geçmek yerine her bir ülke ile geliştirilecek ikili yaklaşımlar, Hindistan'ın tek makul seçeneği olmuştur.

İçerik olarak ise Modi'nin ilk icraatlarından biri Hindistan'ın İsrail politikasını sadece Hindistanlıları değil, aynı zamanda bölgedeki kilit aktörleri de ikna edecek bir perspektife yerleştirmek olmuştur. Bu bakımdan Modi hükümetinin kilit stratejisi, Arap-İsrail sorununu Hindistan-Arap ilişkilerinden ayırmaktır. Hindistan'ın eski Dışişleri Bakanı S. Jaishankar (2015-2018) da “kendilerini medeniyetin beşiği olarak gören iki toplum olan Hindistan ve İsrail şimdi karşılıklı ilişkileri için daha aktüel bir zemin buldu.” diye konuşmuştur.²⁷ Bu strateji bu zamana kadar başarı kazanmıştır, zira Modi hükümeti İsrail ile olan ilişkilerini Arap ülkeleri olan ilişkilerinden ayırmış ancak daha derin Hindistan-İsrail ilişkileri için Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) gibi kilit öneme sahip Arap devletlerinden onay da almıştır. Hindistan-İsrail hava bağlantısı için Suudi Arabistan'ın hava sahasını kullanmak için izin alınması, İsrail-Hindistan-Arap devletleri iş birliğine ilişkin bir örnek sunması bakımından kayda değer bir başarıdır.

***Modi hükümetinin kilit stratejisi, Arap-İsrail sorununu
Hindistan-Arap ilişkilerinden ayırmaktır***

Modi hükümeti, İsrail hükümetini iki meselede “kınamaktan” kaçınmıştır: Gazze ve Batı Şeria’daki silahlı Filistinlilere olan saldırılar ve Filistin topraklarının İsraili yerleşimciler tarafından işgal edilmesi. Doğu Kudüs’ün bağımsız Filistin devletinin başkenti olması ve yerinden edilmiş Filistinlilerin “dönüş hakkı” da Hindistan’ın rutin siyasi açıklamalarında yer bulmamıştır. Şaşırtıcı olmayacak bir şekilde odak nokta “doğrudan müzakerelerin sürdürülmesi” ihtiyacına dönmüştür. Burada da Hindistan’ın ismi Arap ülkeleri ve İsrail arasında olası bir arabulucu olarak ortaya atılmaktadır. Birleşmiş Milletler’in (BM) Hindistan’dan arabuluculuk talebinde bulunduğu son çağrısı, Hindistan’ın Orta Doğu’da artan rolünün geleneksel ikili ilişkilerinin çok ötesinde olduğunu göstermektedir.²⁸

Hindistan-Filistin ilişkileri sadece insani yardımla sınırlı kalırken, Hindistan ve İsrail arasında derin finansal ilişkiler ve milyar dolarlara varan savunma anlaşmaları söz konusudur.²⁹ Modi’nin Orta Doğu’ya ilişkin temel siyasi hedeflerinden biri de büyük bir stratejik otonomi kazanmaktır. Daha önce İran-Suudi Arabistan, İran-İsrail, İsrail-Filistin ve Çin ile Rusya’nın artan rolü gibi bölgedeki çeşitli rekabetlere yönelik takınılan dengeleyici ve temkinli tutum sebebiyle böyle bir otonomi pek sağlanamamıştır. Örneğin İran ve Suudi Arabistan rekabetinde Hindistanlı karar alıcılar, İran diğer bölgesel kilit aktörlerle olan sorunlarını çözene kadar bekle ve gör stratejisi izlemeyi tercih ediyor gibi görünmüştür.³⁰

Modi’nin ikinci hedefi, Pakistan’ın bölgedeki uzun vadeli Hindistan merkezli dış politikasını etkisizleştirmektir. Üçüncüsü ise daha fazla sorumluluk ve rol üstlenerek Hindistan’ı bölgede aktif bir oyuncu konumuna geri getirmektir. Coğrafi açıdan, daha önceki hükümetlerin İran odaklı politikasının ve Nehru’nun Mısır odaklı politikalarının yerini Körfez’e daha fazla odaklanan bir politika almıştır. Bu durum bölgede son 20 yılda Körfez’e doğru yaşanan güç kaybı ile uyumlu bir tercihtir. Körfez, Hindistan’a yeni fırsatlar sunmaktadır ve kuvvetli bir Hindu milliyetçisi arka plânına sahip olmasına rağmen Narendra Modi bu fırsatları kabul ederken ideolojiyi bir tarafa bırakmaktadır.

Hindistan-Körfez Devletleri İlişkilerindeki Temel Konular

Modi yönetimindeki Hindistan’ın Körfez’e yönelik dış politikası başarılı olmuştur. Modi’nin hükümeti, Körfez ülkeleri ile tek tek güvenlik alanında iş birliği

Modi’nin hükümeti, Körfez ülkeleri ile tek tek güvenlik alanında iş birliği geliştirebilmiştir

geliştirebilmiştir. 1990’larda Afgan iç savaşının patlak vermesinden beri Hindistan’ın temel kaygısı, bu savaşın Hindistan ve Keşmir’e yayılması olmuştur. Son yıllarda ise Hindistan, Güney Asya’daki silahlı devlet dışı aktörlerle olan mücadelesinde Körfez ülkelerinden destek almıştır. 2008 yılında Mumbai’de gerçekleşen terör saldırısının ardından Hindistan’ın terörle mücadele diplomasisi, KİK devletlerini Hindistan’ın kaygıları konusunda ikna etmiştir. Hindistan ve Suudi Arabistan kendi Finansal İstihbarat Birimleri (FIU) arasında geçerli olmak üzere bir mutabakat zaptı imzalamıştır. Bu Mutabakat; para aklama, terörizmin finansmanı ve bunlara bağlı suçlara karşı istihbarat paylaşımı konusunda iş birliğidir.

Benzer bir şekilde, “Hindistan Mücahidleri” grubu (Hindistan hükümeti tarafından birçok terör saldırısından suçlu tutularak yasaklanmıştır) gibi terörizm suçlamasının yöneltildiği grupların izlenmesi noktasındaki istihbarat iş birliği daha sonuç odaklı bir hâle gelmiştir. Bu iş birliği kapsamında bazı terör şüphelileri Hindistan’dan sınır dışı edilerek Körfez hükümetlerine teslim edilmiştir.³¹ Keşmir konusunda da Modi hükümeti Suudi Arabistan ve BAE ile istihbarat paylaşımında bulunmaktadır.³² Öte yandan, her ne kadar Modi Hükümeti Körfez nezdinden Pakistan’ın Keşmir’e yönelik pozisyonuna karşı durabilse de Arap ve İslami gruplarla daha resmi ilişkiler kurmakta ve bölge ülkeleriyle kendi bölgesel iş birliğini geliştirmekte -veya mevcut iş birliği mekanizmalarının bir parçası olmakta- hâlâ zorlanmaktadır. Ayrıca, Modi Hükümeti

Keşmir’e ilişkin meselelerde İslam İşbirliği Teşkilâtı³³ (İİT) ve Arap Ligi’nin etkisine karşı çıkmak durumunda kalmaktadır.

Hindistanlı karar alıcılar uzun süredir yakın askeri iş birliğine girmeye, özellikle de çatışmaya açık bölgelerde, isteksiz olmuştur. Bu durum, Körfez ülkelerinin Hindistan’ın kendi değişen güvenlik dinamiklerine dahil etmesiyle değişmeye başlamıştır. Örneğin, 2010 yılında Hindistan ve Suudi Arabistan savunma alanında daha yakın iş birliğine yol açacak “Riyad Deklarasyonu”nu imzalamıştır.³⁴ Hindistan ve BAE arasındaki Kapsamlı Stratejik Ortaklık (CSP) ve Güvenlik Meselelerine İlişkin Ortak Savunma İşbirliği Komitesi’nin (JCSM) yanı sıra Hindistan ve Suudi Arabistan da savunma alanında tedarik ve ortak üretime dair Hindistan ile iş birliğini takip etmekle görevlendirilen Ortak Savunma İşbirliği Komitesi’ni (JCDC) kurmuştur.³⁵ Hindistan, Katar ile de yüksek seviyeli diyaloglarını sürdürmekte ve savunma ile güvenlik alanlarında iki ülkeyi iş birliğine sokacak fikirlerini paylaşmaktadır. Ayrıca JDCC’yi kuran Hindistan-Katar Savunma İşbirliği Anlaşması da 2008 yılında imzalanmıştır.

Enerji ve Deniz Güvenliği

İktidara gelmesinden bu yana Modi, Hindistan’ın “Doğu’yu İzle” ve “Batı’yı İzle” politikalarını “Doğu’da Harekete Geç” ve “Batı’da Harekete Geç” politikalarına dönüştürmüştür. Hindistan, Hint Okyanusu’ndaki doğal deniz sınırlarını Umman Denizi, Basra Körfezi, Kızıldeniz ve

Hindistan, Hint Okyanusu'ndaki doğal deniz sınırlarını Umman Denizi, Basra Körfezi, Kızıldeniz ve (Çin'in Tek Kuşak Tek Yol girişimi bağlamında faaliyetlerini arttırdığı) Aden Körfezi ile bağlantılı hâle getirmek amacıyla Körfez bölgesini Hint-Pasifik stratejisine dahil ederek Batı Asya bölgesindeki deniz güvenliği yaklaşımını yeniden tanımlamıştır

(Çin'in Tek Kuşak Tek Yol girişimi bağlamında faaliyetlerini arttırdığı) Aden Körfezi ile bağlantılı hâle getirmek amacıyla Körfez bölgesini Hint-Pasifik stratejisine³⁶ dahil ederek Batı Asya bölgesindeki deniz güvenliği yaklaşımını yeniden tanımlamıştır. 1997 yılında kurulan Hint Okyanusu Bölgesi Birliği son yıllarda yeniden faal hâle getirilmiştir. "Hindistan'ın dış ticaret hacminin yüzde 90'ı ve değer bakımından da yüzde 70'i deniz yoluyla gerçekleşmektedir ki bu da gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 42'sine tekabül etmektedir.³⁷ Körfez bölgesi, Hindistan'ın deniz güvenliği ve Yemen'deki operasyonlarını kurtarması bakımından da büyük öneme sahiptir. Hindistan bu zamana kadar Yemen'den 900'ü yabancı uyruklu kişi olmak üzere 4000 kişiyi tahliye etmiştir ki bu tahliye şimdiye kadarki en başarılı operasyonlar arasındadır (MEA Bilateral Relations Papers). Son aylarda Hindistan, Hint-Pasifik stratejisini açıklamış ve buna Batı Hint Okyanusu'nun yanı sıra Körfezi de dahil etmiştir. Çinli ve Rus gözlemciler Hindistan'ın hamlesini ABD ile iş birliği içerisinde Çin'in nüfuzunu sınırlama girişimi olarak değerlendirmektedir.³⁸

Hindistan'ın enerji güvenliği Körfez bölgesine bağımlı olup bunun sonucunda Hindistan, Arap ülkeleri ile İsrail çatışması ve diğer bölgesel meselelere karşı hassas olmak durumundadır. Yeni enerji güvenliği politikası ise enerji kaynaklarının ve ithalat kaynaklarının çeşitlendirilmesi suretiyle bu bağımlılığı azaltmayı hedeflemektedir. Hindistan'ın net varil petrol ithalatı 2006-2007 yılları arasındaki 111.50 MT oranından 2015-2016 yılları arasında 202.85 MT'ye yükselerek %7.08 artmıştır. Brüt doğal gaz ithalatı ise 2006-2007 yılları arasında 6.81 BCM'den 2015-2016 döneminde 16.58 BCM'ye çıkararak yüzde 9,3 gibi yıllık bileşik büyüme oranı sergilemiştir.³⁹ Hindistan'ın yenilenebilir enerji alanındaki iş birliği de Mısır, Umman, Suudi Arabistan, Sudan, BAE ve Yemen ile ikili diyalogların önemli bir parçası hâline gelmiştir. Bu devletler Mart 2018'de Hindistan'ın girişimiyle yapılan Uluslararası Güneş Enerjisi İttifakı'na katılmışlardır. Hindistan'ın enerji güvenliği politikası, enerji ilişkilerinin ihracat-ithalattan ortak üretime ve rafineri sanayisine kaymasıyla yeniden tanımlanmaktadır. Bu alanda, büyük ölçekli Suudi yatırımları ülkeye çekilmiştir.⁴⁰

Hindistan'ın petrol için Körfez'e olan bağımlılığı şüphesiz ki Körfez'in çıkarınadır ve Hindistan'ın enerji ithalatı maliyetlerini düşürmek için bu petrol ihracatçısı ülkelerle olan petrol dışı ürünlerin ticaret hacmini yükselterek ticareti çeşitlendirme ve ticaret açığını kapatma hedefi vardır. Hindistan ve İran arasında petrol dışı ticaret Mart 2016-2017 tarihlerinde yılda 4.74 milyar dolar hacmine ulaşmıştır.⁴¹ Hindistan ve BAE arasındaki petrol dışı ticaret ise hâlihazırda 36 milyar dolar ile en yüksek seviyesindeyken toplam ikili ticaret hacmi de 50 milyar dolardır.⁴² Hindistan, Kuveyt ile olan ticaretini de 2012-2013 arasındaki 1,897.44 milyar dolardan 2016-2017 arasında 2,490.45 milyar dolara yükseltmiştir.⁴³ Ancak Hindistan'ın ticari ilişkilerini çeşitlendirme hamlesi bölgeyle petrol dışı ticareti arttırmak için uğraşan Çin, Türkiye ve Pakistan ile karşı karşıya kalmaktadır.

Sonuç

Narendra Modi'nin iktidarında Hindistan'ın dış ilişkileri hem felsefi hem de stratejik olarak yeniden tanımlanmaktadır. Hindistan herhangi bir askeri ittifaka girme konusunda isteksiz olmaya devam etse de bölgede ve dünyada daha fazla sorumluluk

üstlenmeye hazırdır. Hindistan'ın arzuları ve imkânları hem ülke içerisindeki hem de dünya düzenindeki değişimlerle birlikte güçlenmektedir. Ülke içerisinde Hindistan'ın dış politikası esas olarak sağ kanat gruplarca, Hindistan'ın tarihi ve medeni yüceliği ile örtüşmediği gerekçesiyle eleştirilmektedir.⁴⁴

Küresel düzen düzensizliğe dönüşürken ve bölgesel iş birliği modelleri başarısızlığa uğrar yahut ihtiyaçları karşılamadan etkisiz kalırken, Hindistan'ın sağ kanat elitleri bu durumu Hindistan'ın küresel ve bölgesel rolünü yeniden inşa etmek için kaçırılmayacak bir fırsat olarak görmektedir. Hindistan'ın ABD'nin aşamalı olarak çekilip arkasında bir güç boşluğu bıraktığı, böylece Rusya, Çin ve bölgesel güçlerin rekabet ettiği yeni bir denkleme kapı araladığı bir bölgede Hindistan'ın tam olarak ne ortaya koyabileceği henüz belirsizdir. Modi Hükümeti yalnızca ikili ilişkiler odaklı bir yaklaşımı takip etmektedir. Ancak bölgesel gruplar ve bölgesel güvenlik mimarisi ile daha derin bir birliktelik henüz ufukta gözükmemektedir.

Referanslar

- 1- Schaik, Sam Van. 'The Holy Buddhist Empire, 700–797' in Tibet (Yale University Press, 2011), 21–40. <https://www.jstor.org/stable/j.ctt1npj4v.9>
- 2- Vinayak Damodar, Six Glorious Epochs of Indian History, 8.
- 3- Das, Taraknath. 'India and the End Empire'. The Virginia Quarterly Review 16, no. 1 (1940): 73.
- 4- Hindistan Dışişleri Bakanlığı, 'Ministry of External Affairs Foreign Affairs Records', 72.
- 5- Friedman, Irving S. 'Indian Nationalism and the Far East'. Pacific Affairs 13, no. 1 (1940): 24. <https://doi.org/10.2307/2750768>.
- 6- Hindistan Dışişleri Bakanlığı, 'Ministry of External Affairs Foreign Affairs Records', 56.
- 7- A. e., 55.
- 8- A. e., 23.
- 9- Hindistan hükümet arşivleri, 'Excerpts of PM's Address at the Annual Conclave of Indian Ambassadors/High Commissioners Abroad in New Delhi: Speeches : Prime Minister of India - Dr. Manmohan Singh (22 Mayıs 2004 - 26 Mayıs 2014).
- 10- Stolte, Carolien, and Harald Fischer-Tiné. 'Imagining Asia in India: Nationalism and Internationalism (ca. 1905-1940)'. Comparative Studies in Society and History 54, no. 1 (2012): 85.
- 11- Maharashtra Prantik Hindusabha, Poona
- 12- Shridharani, Krishnalal. 'India in a Changing Asia'. Pacific Affairs 14, no. 1 (1941): 16. <https://doi.org/10.2307/2751772>.
- 13- Erdman, Howard L. 'The Foreign Policy Views of the Indian Right'. Pacific Affairs 39, no. 1/2 (1966): 5–18. <https://doi.org/10.2307/2755178>.
- 14- 'Hindu Nationalist Organization Asks Indian Government to Recognize State of Israel'.
- 15- Bhatkal, 'Political Alternatives In India', 203.
- 16- Bharatiya Jan Sangh. Bharatiya Jana Sangh: Party Documents [1951-1972. New Delhi, 1973], 102–23.
- 17- A. e., 137.
- 18- Jewish Telegraphic Agency. 'High Level Contacts Reported Between Israel, India', 13 Haziran 1979, 2. <https://www.jta.org/1979/06/13/archive/high-level-contacts-reported-between-israel-india>.
- 19- Mahajan, Anilesh. 'Israel Is Everything the RSS Wants India to Be, Modi Is Making It Happen', 5 Temmuz 2017. <https://www.dailyo.in/politics/modi-rss-israel-india-muslim-world-benjamin-netanyahu/story/1/18179.html>.
- 20- Ratzlav-Katz, Nissan. 'Indian Muslim Leaders Praise Israel During Official Visit - Inside Israel'. Israel National News, 21 Ağustos 2007.
- 21- 'The World Council of Religious Leaders'. Erişim Tarihi: 5 Nisan 2020. <http://www.millenniumpeace-summit.org/>.
- 22- Sahini, Ajay. "'Islamic Terrorism Is Ready to Destroy the Entire World" (in Hindi: Islamic Atankwad Poori Duniya Ke Vinash Ke Liye Bhi Tayyar Hai)', 21 Eylül 2001, Panchjanya edition. <https://www.panchjanya.com/arch/2001/9/23/File16.htm>.
- 23- Samuel, S. ve C. Rajiv. 'Indian Responses to Israel's Gaza Operations' (Begin-Sadat Center for Strategic Studies, 2016), 34. <https://www.jstor.org/stable/resrepo4727.4>.
- 24- BJP. 'BJP Election Manifesto'. Erişim Tarihi: 5 Nisan 2020. <http://library.bjp.org/jspui/handle/123456789/260>.
- 25- A. e..
- 26- A. e., 'Foreign Relations–Nation First, Universal Brotherhood'.
- 27- 'Narendra Modi in Israel LIVE Updates: It Took Many Years for This Visit to Happen, PM Modi Tells Indian Diaspora | India News, The Indian Express', 6 Temmuz 2017, Indian Express edition. <https://indianexpress.com/article/india/pm-narendra-modi-in-israel-live-updates-pm-to-meet-israeli-president-reuven-rivlin-on-second-day-of-visit-benjamin-netanyahu-breaking-news-4736128/>.
- 28- The New Indian Express. 'UN Asks India to Mediate between Israel and Palestine'. The New Indian Express, 2 Mart 2020. <https://www.newindianexpress.com/world/2020/mar/02/un-asks-india-to-mediate-between-israel-and-palestine-2111102.html>.

- 29- Pant, Harsh V. ve Ambuj Sahu. 'Israel's Arms Sales to India: Bedrock of a Strategic Partnership'. ORF, 4 Eylül 2019. <https://www.orfonline.org/research/israels-arms-sales-to-india-bedrock-of-a-strategic-partnership-55101/>.
- 30- Anas, Omair. 'Here's How the Modi Government Is Bridging the Gulf with West Asia'. Firstpost, 27 Mayıs 2016. <https://www.firstpost.com/world/how-the-modi-govt-is-bridging-the-gulf-with-west-asia-2801312.html>.
- 31- Lakshmi, Rama. 'Saudi Arabia's Policy Shift toward India Helps Nab Terror Suspects'. The Washington Post, 6 Temmuz 2012. https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/saudi-arabias-policy-shift-toward-india-helps-nab-terror-suspects/2012/07/06/gJQAlOXtRW_story.html.
- 32- Gilani, Iftikhar. 'Saudis Follow Iran's 1994 Somersault on Kashmir at OIC', 11 Şubat 2020. <https://www.aa.com.tr/en/analysis/opinion-saudis-follow-iran-s-1994-somersault-on-kashmir-at-oic/1730770>.
- 33- Hatırlatma: Hindistan'ın İİK'ye katılmaya yönelik daha önceki girişimi 1969 yılında Pakistan tarafından engellenmişti.
- 34- Gulf News. 'The Golden Era of UAE-India Relations'. The Gulf News, 26 Ocak 2019. <https://gulfnews.com/uae/the-golden-era-of-uae-india-relations-1.1548240539461>.
- 35- Basu, Nayanima. 'Saudi Arabia Looking at India to Procure and Jointly Produce Defence Equipment'. ThePrint, 31 Ekim 2019, sec. Diplomacy. <https://theprint.in/diplomacy/saudi-arabia-looking-at-india-to-procure-and-jointly-produce-defence-equipment/313798/>.
- 36- Kumar, Shankar. 'India Broadens Indo-Pacific Vision to Include Gulf'. Governance Now, 17 Aralık 2019. <https://www.governancenow.com/news/regular-story/india-broadens-indopacific-vision-to-include-gulf>.
- 37- The Wire, "Five Reasons the World Needs to Pay Heed to India's New Maritime Security Strategy". <https://thewire.in/diplomacy/five-reasons-the-world-needs-to-pay-heed-to-indias-new-maritime-security-strategy>
- 38- Xingchun, Long. 'India Raises Own Version of Indo-Pacific to Maximize Interests'. Global Times, 29 Aralık 2019. <https://www.globaltimes.cn/content/1175184.shtml>.
- 39- MOSPI 'Energy Statistics'. Ministry of Statistics and Programme Implementation Government of India, 2017, 121.
- 40- 'India's Modi Says Saudi to Invest in India's Downstream Oil, Gas Projects'. Reuters, 29 Ekim 2019. <https://www.reuters.com/article/us-india-saudi-arabia-idUSKBN1X8oMo>.
- 41- Financial Tribune, "Non-Oil Trade Between Iran, India on Rebound", 30 Ekim 2017. <https://financial-tribune.com/articles/domestic-economy/75258/non-oil-trade-between-iran-india-on-rebound>
- 42- K.A. Goyal & A. Vajid (2018) "An analysis of India's trade intensity with UAE", Journal of Commerce and Trade
- 43- <http://www.indembkwt.gov.in/india-kuwait-trade-and-economic-relation.php>
- 44- Krishnan, Murali. 'Why Is India Reluctant to Send Troops to Afghanistan?' DW.COM, 27 Eylül 2017. <https://www.dw.com/en/why-is-india-reluctant-to-send-troops-to-afghanistan/a-40706506>.

YAZAR HAKKINDA

Omair Anas, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde Doktor Öğretim Üyesi olarak görev yapmakta ve Asya Politikası üzerine dersler vermektedir. Daha öncesinde, Yeni Delhi'deki Indian Council of World Affairs'de 2015-2018 yılları arasında araştırmacı olarak çalışmıştır. Doktora derecesini, Jawaharlal Nehru Üniversitesi bünyesindeki Batı Asya Çalışmaları programından almıştır.

AL SHARQ FORUM HAKKINDA

Al Sharq Forum, amacı; Şark bölgesi halklarının siyasal gelişimi, sosyal adalete kavuşması ve ekonomik refaha erişmesi için uzun vadeli stratejiler geliştirmek olan, bağımsız ve uluslararası bir kuruluştur. Al Sharq Forum, bu hedefini; demokratik katılım ideali, bilinçli vatandaşlık, çok taraflı diyalog, sosyal adalet ve kamu yararını gözeterek araştırmaları teşvik ederek gerçekleştirmektedir.

Adres: İstanbul Vizyon Park A1 Plaza Kat:6
No.:68 34197 Bahçelievler / İstanbul / Türkiye
Telefon: +902126031815
Faks: +902126031665
E-posta: info@sharqforum.org

الشرق
للأبحاث الاستراتيجية

AL SHARQ
STRATEGIC
RESEARCH

research.sharqforum.org

SharqStrategic